

**КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

декан

доц. А.В. Стацишин

« 12 » січня 2021 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань : 07 «Управління та адміністрування»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва напрямку підготовки)

освітня програма: «Фінанси, митна та податкова справа»

(назва освітньої програми)

освітній ступінь:

магістр

денна і заочна форма навчання

ЛЬВІВ 2020

Програма навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітня програма «Фінанси, митна та податкова справа». Денна і заочна форма навчання. 30 грудня 2020 р. – 9 с.

Розробник: Гринчишин Ярослав Миколайович, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансового менеджменту

Програма затверджена на засіданні кафедри фінансового менеджменту.
Протокол від 30 грудня 2020 р. № 5/1.

Завідувач кафедри, д.е.н., професор

_____ Ситник Н.С.

30 грудня 2020 р.

**Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 6 від 12 січня 2021 р.**

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є відносини, що виникають у процесі управління формуванням, розподілом та використанням фондів страхових компаній при наданні страхових послуг.

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів знань з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

Основні завдання

Основні завдання: формування у студентів розуміння специфіки страхової діяльності та її впливу на усі сторони організації страхового бізнесу; отримання студентами необхідних знань для прийняття практичних рішень з питань управління фінансами страховиків, оцінки ризиків при прийнятті їх на страхування, формування перестрахової політики, врегулювання страхових претензій, забезпечення фінансової надійності страховика в усіх аспектах.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Фінанси, Фінанси підприємств, Економіка підприємства, Страхування, Менеджмент, Маркетинг	Фінансова безпека

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність досліджувати тенденції розвитку страхування за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасний стан страхового менеджменту	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях системи страхового менеджменту
Здатність до діагностики стану страхування і страхового менеджменту	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи страхового менеджменту, особливості функціонування системи страхового менеджменту

Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для діагностики і моделювання фінансової діяльності страхової компанії	Володіти методичним інструментарієм діагностики стану страхового менеджменту
Здатність застосовувати знання законодавства у сфері регулювання страхового ринку	Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для здійснення страхового менеджменту
Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у страхового менеджменту	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансового менеджменту страхових компаній
Здатність виконувати контрольні функції у сфері страхового менеджменту	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері страхування
Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері страхування	Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері страхування
Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері страхового менеджменту	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик систем страхового менеджменту, а також особливостей поведінки їх суб'єктів
Здатність здійснювати ефективні комунікації при здійсненні менеджменту страхової компанії	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
1	Сутність і значення страхового менеджменту
2	Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією
3	Планування у страховій діяльності
4	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту
5	Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі
6	Управління ризиками у страховій діяльності
7	Урегулювання страхових претензій
8	Управління грошовими потоками страховика
9	Управління фінансовою надійністю страховика
10	Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту

Поняття менеджменту страхової діяльності. Специфіка страхового менеджменту. Страхова організація як складна багатофункціональна система. Основні властивості системи: обмеженість, цілісність, взаємозалежність та взаємодія, структурність, ієрархічність та ін. Системний та ситуаційний підходи в менеджменті страхової діяльності. Принципи та функції менеджменту. Специфіка страхового менеджменту. Правові основи страхового менеджменту.

Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією

Ресурсний потенціал страхової організації та його складові. Зміст і принципи організації страхової діяльності. Зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на створення різновидів організаційно-правових форм здійснення страхової діяльності на вітчизняному ринку. Основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні. Акціонерна страхова компанія. Представництво, агентство, філія страхової компанії. Процес створення страхової компанії: реєстрація страховика як юридичної особи та надання юридичній особі статусу страховика. Спеціалізація страховика: страховики, що здійснюють страхування життя; страховики, що здійснюють загальні види страхування; страховики, що здійснюють перестраховування. Вимоги до реорганізації та ліквідації страховика.

Персонал страхової компанії. Кадрова політика страховика. Система оплати праці в страховій компанії. Основи мотивації персоналу.

Тема 3. Планування у страховій діяльності

Стратегічний менеджмент страхової діяльності як динамічна сукупність взаємопов'язаних процесів: аналіз середовища, визначення місії та цілей, вибір та реалізація стратегії, оцінка і контроль реалізації стратегії. Види стратегій страхової діяльності. Стратегії бізнесу, функціональні стратегії та принципи їх формування. Складові оцінювання та контролю реалізації стратегії. Стан та напрямки розвитку стратегічного менеджменту страхової діяльності в Україні.

Економічна сутність планування в менеджменті страхової діяльності та його етапи. Умови планування в менеджменті страхової діяльності. Основні методи розробки планів менеджменту страхової діяльності. Вимоги до поточного, оперативного та стратегічного планування страхової діяльності. Основні розділи типового бізнес-плану. Технологія складання та практичної реалізації планів у страховій компанії.

Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління. Звітність страхової компанії. Договори у сфері страхування. Персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування життя. Інформаційно-технічне забезпечення страхової діяльності. Пошук, обробка, аналіз та синтез інформації у страховій діяльності. Функції інформаційних систем у страховій компанії. Мета, завдання і основні функції автоматизованих офісних систем у страхових компаніях.

Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі

Сутність та складові страхового маркетингу. Зміст та завдання управління якістю страхового продукту. Класифікація страхових послуг за ознаками: ринкової активності, економічними, юридичними, за обсягом страхового захисту тощо. Управління наданням окремих видів страхових послуг: управління їх розробкою, обсягом, структурою, якістю і реалізацією. Договір страхування як основний інструмент реалізації страхового продукту добровільного та обов'язкового страхування. Схеми процесу розробки страхового продукту. Інноваційна діяльність страхової компанії та залучення ресурсів для цього. Управління системою продажів страхових продуктів. Особливості страхової послуги як товару. Роль продажу страхових продуктів в розвитку страхової діяльності.

Тема 6. Управління ризиками у страховій діяльності

Ризик у системі управління страховою організацією. Ризики, пов'язані з активами. Ризик-менеджмент страхової організації. Ризики, пов'язані зі страховою діяльністю. Ризики, не пов'язані зі страховою діяльністю. Ризики об'єктів страхування. Методи оцінювання ризиків. Страховий андеррайтинг у системі ризик-менеджменту. Аналіз капіталу в системі ризик-менеджменту

страховика. Способи розрахунку очікуваної ставки вартості власного капіталу. Перестраховування в системі управління страховими ризиками.

Тема 7. Урегулювання страхових претензій

Сутність претензії. Визначення розміру шкоди, завданої страховим випадком. Договір страхування як основний інструмент врегулювання претензій при настанні страхового випадку. Документальне підтвердження претензії. Сторони врегулювання та порядок розгляду претензії. Процес врегулювання претензій страхувальників та його завдання. Виплата страхового відшкодування.

Тема 8. Управління грошовими потоками страховика

Значення та особливості грошових потоків у діяльності страховика. Види грошових потоків та їх класифікація. Принципи управління грошовими потоками. Оптимізація грошових потоків страховика. Вхідні грошові потоки та їх характеристика. Зміст і завдання управління вхідними грошовими потоками страховика. Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю. Вихідні грошові потоки страховика та їх характеристика. Зміст і завдання управління вихідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками, пов'язаними з окремими видами діяльності страховика.

Тема 9. Управління фінансовою надійністю страховика

Сутність, функції та склад фінансового менеджменту страхової компанії. Оцінювання фінансових ресурсів страхової компанії, їх джерел і форм руху. Статутний капітал. Страхові резерви і страхові активи. Нормативні співвідношення між страховими активами і страховими зобов'язаннями.

Податковий менеджмент страхової діяльності. Управління інвестиційним портфелем: розміщення страхових резервів, власних коштів та інвестиційна діяльність. Фондовий ринок і робота на ньому страхової компанії. Поняття фінансової надійності страховика. Управління платоспроможністю страховика. Управління формуванням та використанням прибутку страховика.

Управління капіталом страхової компанії. Управління фінансовим станом страховика.

Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

Необхідність, сутність та призначення фінансового моніторингу у страховій діяльності. Склад системи правового регулювання фінансового моніторингу. Фінансовий моніторинг страхової діяльності: завдання, функції, права й обов'язки. Функції контролю за діяльністю суб'єктів страхового ринку, забезпечення гласності їхньої діяльності і підтримки правопорядку в галузі тощо. Правове забезпечення фінансового контролю страховиків в Україні. Зовнішній фінансовий контроль страхових організацій. Внутрішній фінансовий контроль страховиків. Контроль платоспроможності страховиків згідно директив ЄС. Solvency II.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-вр. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96>
2. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.08.2008 р. № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
3. Алескерова Ю. В., Салькова І. Ю., Федоришина Л. І. Страхувальний менеджмент : підручник. Вінниця : ВНАУ, 2019. 294 с.
4. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М.. Страхувальний менеджмент: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с.
5. Ненно І. М. Страхувальний менеджмент : навч. посіб. Харків : Бурун Книга, 2011. 223 с.
6. Плиса В. Й. Страхувальний менеджмент : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 377 с.
7. Слободянюк Н.О. Страхувальний менеджмент: конспект лекцій. Кривий Ріг, 2016. 165 с.
8. Сокиринська І. Г., Журавльова Т.О., Аберніхіна І.Г.. Страхувальний менеджмент: навч. посіб. Дніпропетровськ: Пороги, 2016. 301с.
9. Страхувальний менеджмент: підручник / Осадець С.С. та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С.С. Осадця. Київ: КНЕУ, 2011. 333 с.
10. Супрун А. А., Супрун Н. В. Страхувальний менеджмент : навч. посіб. Львів : Магнолія-2006, 2011. 301 с.
11. Шишпанова Н. О. Страхувальний менеджмент: опорний конспект лекцій. Миколаїв, 2017. 169 с.
12. Шірінян Л. В. Страхувальний менеджмент: конспект лекцій. Київ: НУХТ, 2014. 143 с.

Додаткова література

1. Архипов А. П. Управление страховым бизнесом : учеб. пособ. Москва : Магистр, 2009. 317 с.
2. Баранов А.Л., Баранова О.В. Фінанси страхових організацій. Практикум: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2012. 215 с.
3. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2007. 328 с.
4. Внукова Н.М., Ачкасова С. А., Скорик І. В. Адаптація вимог Solvency II до умов функціонування страхового ринку України. *Фінанси України*. 2013. № 9. С. 76-82.
5. Жилкина А. Н. Инновационный подход в управлении страховым бизнесом: монография. Санкт-Петербург : Изд. Санкт-Петербургского университета управления и экономики, 2014. 126 с.
6. Кургин Е. А. Страхувальний менеджмент: управління діяльністю страхової компанії. Москва : РосКонсульт, 2005. 304 с.
7. Никулина Н. Н., Эриашвили. Н.Д. Страхувальний менеджмент : учеб. пособ. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 703 с.

8. Попова І. В. Фінансовий контроль страхових організацій : дис... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2015. 270 с.
9. Самойловський, А. Л. Менеджмент страхування : монографія. Київ : Видав. Дім „Корпорація”, 2007. 318 с.
10. Світлична О.С., Сташкевич Н.М. Управління фінансами страхових організацій: навч. пос. Одеса: Атлант, 2015. 258 с.
11. Стратегічне управління страховою компанією : монографія / В. М. Фурман О. Ф. Філонюк, Р. В. Пікус та ін. Київ : КНЕУ, 2008. 440 с.
12. Страхування: практикум: навч. посіб. / за ред. В. Д. Базилевича. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Знання, 2011. 607 с.
13. Ткаченко Н.В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика : монографія. Черкаси : Черкаський ЦНТІ, 2009. 570 с.
14. Внукова Н.М., Андрійченко Ж.О. Фінансовий моніторинг : навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. 204 с.
15. Шіринян Л. В. Фінанси страхових організацій: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», у тому числі перепідготовка спеціалістів за спеціальністю 7.03050801 «Фінанси і кредит» денної та заочної форм навчання. Київ: НУХТ, 2014. 108 с.
16. Яворська Т. В. Державне регулювання страхового підприємництва в Україні : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 420 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Нормативні акти України: <http://www.nau.kiev.ua/>
2. Законодавство України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
3. Національний банк України: <https://bank.gov.ua/>
4. Ліга страхових організацій України: <http://uainsur.com/>
5. Міністерство фінансів України: <https://minfin.com.ua/>
6. Форіншурер – Інтернет-журнал про страхування: <https://forinsurer.com/>
7. Страхування України – Інтернет-проект: <https://www.ukrstrahovanie.com.ua/>